

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

Samenvatting

Advies strafrechtelijke aanpak van schoolverzuim

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming

De Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: de RSJ) heeft advies uitgebracht over de strafrechtelijke aanpak van schoolverzuim. Schoolverzuim is strafbaar gesteld voor jeugdigen van twaalf tot achttien jaar in het geval dat zij hun startkwalificatie nog niet hebben behaald. Dit advies biedt denkrichtingen voor een alternatieve benadering van schoolverzuim, waarbij jeugdigen centraal staan.

Een ander perspectief

De RSJ is van mening dat de discussie over de aanpak van schoolverzuim moet gaan over de vraag: 'wat hebben jeugdigen nodig om zich optimaal te kunnen ontwikkelen?' Op dit moment focust de discussie zich voornamelijk op het nut en de wenselijkheid van de strafrechtelijke vervolging van jeugdigen voor schoolverzuim. De huidige nadruk op de handhaving van de leerplicht zorgt ervoor dat partijen in het werkveld lastig buiten de systematiek van de leerplicht en strafrechtelijke vervolging kunnen denken. De RSJ vindt echter dat niet het systeem leidend moet zijn in de aanpak van schoolverzuim, maar de ontwikkeling van jeugdigen en hun participatie in de samenleving. De oplossing zit in het aanpakken van de oorzaken van het schoolverzuim, en te kijken naar wat een jeugdige nodig heeft in het onderwijs en daarbuiten om zich gezond te kunnen ontwikkelen.

De RSJ komt tot de conclusie dat strafrechtelijke vervolging van jeugdigen niet passend is en acht het van groot belang dat er zo snel mogelijk een passend en effectief alternatief komt voor de aanpak van schoolverzuim. Onderwijs is essentieel voor de optimale ontwikkeling van een jeugdige en moet een eerste prioriteit hebben. Daarbij moet worden aangesloten bij de ontwikkelbehoeften, capaciteiten en belastbaarheid van de jeugdige en moet gezocht worden naar een passende vorm van onderwijs of alternatieve dagbesteding. Het is daarbij van belang dat een jeugdige succeservaringen kan opdoen en kan werken aan toekomstperspectief.

Een van de problemen waar jeugdigen en ouders tegenaanlopen is dat verschillende instanties en hulpverleners betrokken worden voor verschillende problemen. Die gefragmenteerde werkwijze staat een effectieve aanpak van schoolverzuim in de weg. Daarom is het van belang dat een regievoerder met doorzettingsmacht wordt aangewezen.

1. Stop met de strafrechtelijke vervolging van jeugdigen voor schoolverzuim. Zorg ervoor dat er zo snel mogelijk een passend en effectief alternatief komt voor de aanpak van schoolverzuim.
2. Zorg dat er een organisatie of beroepsgroep wordt aangewezen als hoofdd verantwoordelijk voor de aanpak van schoolverzuim en geef deze organisatie of

beroepsgroep wettelijke doorzettingsmacht en mandaat bij de gemeente. Wijs een regievoerder met doorzettingsmacht aan voor een domeinoverstijgende aanpak van schoolverzuim en leg zijn bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden wettelijk vast. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een doorontwikkeling van de rol van de leerplichtambtenaar.

3. Focus op de oorzaken van het schoolverzuim in plaats van op de vorm van het verzuim (geoorloofd of ongeoorloofd).
4. Zorg voor een uniforme, landelijke aanpak van schoolverzuim. Een kindgerichte benadering moet hierin centraal staan, waarin jeugdigen in het onderwijs gezien en gehoord moeten worden.
5. Pas de Leerplichtwet aan, zodat deze aansluit bij de actualiteit en professionals duidelijkheid, handelingsmogelijkheden en handvatten biedt om snel en effectief in te kunnen grijpen bij schoolverzuim. De RSJ suggereert om contact op te nemen met uw ambtsgenoot van het ministerie van OCW om in overweging te nemen om nader advies te vragen aan de Onderwijsraad voor een nadere uitwerking van deze voorgestelde aanpassingen van de Leerplichtwet.

Schoolverzuim als ontwikkelingsbedreiging

In het geval van aanhoudend schoolverzuim kan het bieden van jeugdhulp of jeugdbescherming noodzakelijk zijn. Schoolverzuim wordt echter (nog) niet altijd herkend als indicatie van onderliggende problematiek. De RSJ pleit ervoor aanhoudend schoolverzuim te zien als een ontwikkelingsbedreiging voor het kind, waarvoor het toewijzen van een jeugdbeschermingsmaatregel passend kan zijn.

6. Onderken dat aanhoudend schoolverzuim meestal een gevolg is van onderliggende problematiek, waarvoor tijdige en passende hulp noodzakelijk is, mogelijk in het gedwongen civiele kader.
7. Zorg ervoor dat onderwijs een eerste prioriteit is. Ook in hulpverleningstrajecten.

Kindgericht en preventief

Volgens de RSJ is voor een effectieve aanpak van schoolverzuim een kindgerichte en preventieve benadering nodig. Dit begint thuis en op school. Scholen moeten worden begeleid in de inrichting hiervan, waarbij ook de werkbaarheid voor scholen meegenomen wordt. Jeugdigen moeten gezien en gemist worden op school en scholen moeten een actieve houding aannemen ten aanzien van het voorkomen van schoolverzuim en het betrekken van jeugdigen en ouders daarbij. Vroegtijdig en snel handelen bij de eerste signalen van verzuim blijkt effectief te zijn in het voorkomen of tegengaan van schoolverzuim. Het betrekken van het systeem en de ouders daarbij is van belang, evenals het, indien nodig, bieden van tijdige en passende hulp om de onderliggende oorzaken van schoolverzuim aan te pakken.

8. Zorg ervoor dat de aanpak van schoolverzuim een preventief karakter heeft, door schoolverzuim vroegtijdig te signaleren en snel passende hulp te bieden aan jeugdigen en ouders.
9. Betrek ouders actief bij de aanpak van schoolverzuim.
10. Zorg voor passende vormen van onderwijs of alternatieve dagbesteding voor jeugdigen die vastlopen in het reguliere onderwijs en biedt mogelijkheden voor succeservaringen voor jeugdigen.

Het advies kunt u raadplegen op de [website van de RSJ](#).

